

De Tolerantietest

Handleiding voor onderwijs en jeugd- en jongerenwerk

Jan Durk Tuinier

Stichting Vredeseducatie
Peace Education Projects

Stichting Vredeseducatie
Democratiefabriek V-LAB Express
P/a Pr. Bernhardlaan 91B
6713 MB Ede 06 – 83 83 33 58
vrede@xs4all.nl
IBAN NL02 INGB 0002352816
KVK 41185799
BTW NL802510747B01
www.vredeseducatie.nl

Inhoudsopgave

1.	Introductie	3
2.	De waarde van Tolerantietest in een democratie	4
3.	Educatieve doelstellingen	8
4.	Doelgroepen	8
5.	Hoe werkt de Tolerantietest	9
5.1.	Tolerantietest online/thuiswerk	
5.2.	Groepsactiviteit	
6.	Verwerkingssuggesties	12

BIJLAGEN

1.	Score formulier	14
2.	Score lijst	15
3.	Energizers	
•	Het Tolerantievierkant	16
•	Ondersteboven	
•	Empower!	
•	Laat elkaar niet vallen!	
4.	Toelichting LSD methode	18
Colofon		19

1. Introductie

De Tolerantietest is ontwikkeld om met jongeren de bedoeling en de grenzen van tolerantie te onderzoeken. De Stichting Vredeseducatie heeft een lange traditie met de tolerantietest. Vanaf 1998 verscheen de Tolerantietest in verschillende gedaanten en media in het Nederlands, Vlaams en in talen van diverse andere Europese landen. De reacties waren enthousiast omdat het met dit eenvoudige middel mogelijk was om een complex begrip te verhelderen, te koppelen gedragsalternatieven en te ervaren hoe belangrijk tolerantie het is in een democratie.

De Tolerantietest is geen test met wetenschappelijke pretenties maar een uitdagend didactisch middel om met jongeren de eigen positie ten opzichte van tolerantie te onderzoeken en de discussie te stimuleren. De test bevat 15 dilemma's die in de actualiteit een rol spelen en is geschikt voor deelnemers vanaf 13 jaar. De dilemma's en meerkeuze- antwoorden zijn zo geformuleerd dat een gevarieerde groep de test kan maken in het onderwijs, jeugd- en jongerenwerk en volwasseneducatie.

We willen deelnemers uitdagen om het begrip tolerantie te onderzoeken zodat ze kunnen omschrijven wat het belang van verdraagzaamheid in een democratie is en kunnen aangeven dat een tolerante houding altijd situatie-gebonden en begrensd is. Tolerantie is verbonden met vrijheid van meningsuiting en tegelijk met het respectvol samenleven vanuit het vertrouwen in medeburgers.

Omdat de Tolerantietest gemaakt is voor heel diverse activiteiten, gebruiken we de termen: deelnemers, leerlingen, jongeren, jeugdwerkers, mentoren, leraren en begeleiders door elkaar.

We wensen u veel plezier met de Tolerantietest.
Reacties van uw kant of van de deelnemers zijn zeer welkom.

Jan Durk Tuinier

2. De waarde van tolerantie in een democratie

Een groep jongeren is heftig met elkaar in discussie over de grenzen van tolerantie. Centraal staat een dilemma uit de Tolerantietest. “De politie heeft computerspelletjes in beslag genomen waarin op joden en mensen van kleur wordt geschoten”. Sommigen jongeren vinden dat dit moet kunnen. Je doodt die mensen niet echt en dus kunnen we dat tolereren, stellen ze vast. Anderen vinden dat juist niet tolerant en daarom is het een goede actie van de politie. Er zijn ook jongeren die inbeslagname onnodig vinden, hoewel ze aangeven dat ze zelf de game nooit zullen spelen. Stellingen worden verdedigd met nieuwe voorbeelden. Iedereen heeft een mening en de argumenten worden druk uitgewisseld. De begeleider blikt tevreden terug: “Tolerantie krijgt een concrete betekenis in de leefwereld van deze jongeren en dat is van groot belang. De jongeren ontdekken dat tolerantie altijd begrensd is en dat te veel tolerantie tot onverschilligheid kan leiden”.

Discussie stimuleren

Even daarvoor hebben de jongeren de Tolerantietest op internet gemaakt. Het gaat om een test zonder wetenschappelijke pretenties, bedoeld om jongeren uit te dagen hun eigen positie ten opzichte van tolerantie te onderzoeken en de discussie te stimuleren. De test is bedoeld voor jongeren en (jong)volwassenen vanaf 14 jaar en bevat vijftien maatschappelijke dilemma's in de vorm van meerkeuzevragen. Vooraf schat elke deelnemer zijn of haar eigen tolerantie in op een schaal van 0 tot 150. Elk antwoord levert een score op en het totaal van de scores geeft de mate van tolerantie weer. Het levert uiteraard veel discussies op wanneer de eindscore afwijkt van de inschatting vooraf. De dilemma's zijn zo geformuleerd dat een grote variëteit aan doelgroepen de test kan maken in diverse contexten van jeugdwerk en educatie op het gebied van burgerschap en mensenrechten.

Deze en andere foto's: Scholieren bij de V-Lab Express, een interactieve tentoonstelling over vrede, vrijheid en burgerschap.

Doelstellingen

In dit project is het van belang dat jongeren het begrip tolerantie kunnen omschrijven en aangeven dat het altijd aan een subject verbonden en ook begrensd is. Jongeren zullen vanuit het begrip tolerantie vaak een koppeling maken met de vrijheid van meningsuiting. Mag je/Kun je/Moet je in alle omstandigheden je mening uiten? Uit reacties van de deelnemers blijkt dat de nieuwe inzichten en ideeën tijdens de discussies, tot nieuwe gedragsalternatieven leiden.

Diversiteit en gelijkheid

Een democratische samenleving heeft twee wezenlijke kenmerken (Savater, 2009).

Het eerste kenmerk is *Diversiteit*. Dat is een gegeven, kijk maar om je heen. Mensen zijn allemaal verschillend met een eigen historie en toekomstverwachtingen maar ook met andere opvattingen, levensbeschouwingen, culturen, belangen en ambities. Een democratie schept de voorwaarden om met alle diversiteit vreedzaam met elkaar samen te leven.

Het tweede kenmerk is *Gelijkheid* voor de wet. Dat is geen gegeven maar een keuze. In de ontwikkeling van de geschiedenis van democratie in Europa is dat een van de belangrijkste stappen geweest. De overheid, als vertegenwoordiger van de burgers, maakt geen onderscheid tussen mensen op grond van ras, afkomst, huidkleur, sekse, godsdienst of op welke grond dan ook. Dit gelijkheidsbeginsel omvat tegelijk het verbod op discriminatie en is daarmee het fundament van de rechtsstaat.

Burgerschapswaarde

Tolerantie wordt in een democratische samenleving als een belangrijke waarde gezien. Want de verschillen tussen mensen leveren een pluriforme en bruisende maatschappij op maar ook veel conflicten. Dat is normaal in een democratie. Als je echt rust wilt, moet je in een dictatuur gaan wonen. Daar is alles voor je bepaald. Democratie kent botsingen tussen culturen, tegengestelde meningen, belangen- en waardenconflicten. Dat maakt een tolerante houding zo belangrijk vanuit een basisvertrouwen dat we allemaal mensen zijn.

Relationeel

Tolerantie ontstaat niet vanzelf, het moet ontdekt en geoefend worden. Tolerantie omvat de bereidheid om als burgers in harmonie samen te leven met mensen die een andere religie, opvattingen of gewoonten en een ander wereldbeeld hebben. Zelfs ten aanzien van mensen die tegengestelde waarden hebben of afkeurenswaardig gedrag vertonen, kunnen we nog tolerant zijn, maar onbegrensd is dat niet.

Tolerantie is een relationeel begrip en is altijd gericht op een bepaalde opvatting of het gedrag van iemand in een bepaalde situatie. Tolerantie wil niet zeggen dat burgers geen kritiek op elkaar mogen hebben. Ook een overdreven zorg om de denkbepelden van de ander niet te kwetsen, past niet bij tolerantie. Tolerantie is wederkerig: ik geef de ander de ruimte het leven naar eigen inzicht in te richten en tegelijkertijd wil ik de ruimte krijgen om hetzelfde te kunnen doen. De kern van tolerantie is dat elk mens moet worden gerespecteerd, maar zeker niet elke mening of elk gedrag (Savater, 2009).

Dulden van overlast

In het woordenboek wordt het begrip tolerantie omschreven als: het dulden van overlast binnen bepaalde grenzen. Hiermee is gegeven dat tolerantie altijd betrekking heeft op de meningen of het gedrag van de ander, dat we zelf NIET prefereren. Te veel tolerantie kan leiden tot onverschilligheid. Te weinig tolerantie kan leiden tot vijandigheid, negatieve vooroordelen en een zij/wij denken. Het is de kunst om daarin een

eigen weg te zoeken en jongeren uit te dagen om voor zichzelf en met elkaar de grenzen van tolerantie te onderzoeken en naar eigen inzicht te verleggen. We willen jongeren immers niet leren WAT ze moeten denken maar stimuleren DAT ze zelf nadenken. We spreken in dit verband daarom ook over waardencommunicatie en waardenverheldering.

Tolerantie en medeleven

Hoewel tolerantie als een positieve eigenschap wordt gezien in een democratie, zijn veel mensen van mening dat het te veel gaat lijken op onverschilligheid. Echt interesse hebben in de ander, je inleven in iemands situatie en het accepteren van de ander gaat veel verder dan tolerantie, zo wordt gesteld. Natuurlijk is echte belangstelling voor de meningen en gewoonten van anderen een essentieel bestanddeel van sociale cohesie, maar het is niet haalbaar om met iedereen die binding te ervaren. Door sociale, economische en culturele verschillen is er vaak grote afstand tussen mensen. Toch is tolerantie noodzakelijk omdat ook volslagen onbekenden met elkaar samenleven en samen de openbare ruimte delen.

Tolerantie toetsen?

Is er dan helemaal geen sprake van een algemeen geldend uitgangspunt waar tolerantie aan getoetst kan worden? Levensbeschouwingen en godsdiensten volstaan niet voor iedereen. Ze hebben immers alleen zeggingskracht voor de mensen die deze beschouwingen aanhangen. Maar in een democratie hebben burgers afspraken gemaakt over gelijkheid en deze vastgelegd in de grondwet, samen met andere rechten zoals de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van godsdienst. Deze rechten zijn niet alleen letters op papier, maar maken mensen ook verantwoordelijk voor elkaar, vormen een belangrijke toets om de grenzen van tolerantie te bepalen.

Onverschilligheid

Veel mensen beleven tolerantie als iets positiefs en tegelijk niet zo makkelijk om in praktijk te brengen wanneer de waarden en normen van de ander tegengesteld zijn. Het is een leerproces dat zich in de praktijk van samen leven ontwikkelt. De meeste mensen willen graag tolerant zijn maar grenzeloos tolerant is niemand. Met de tolerantietest kunnen de eigen grenzen worden onderzocht en bepaald en dragen burgers bij aan een democratische samenleving.

Bronnen

- EHRA (2009). *Human Rights Education in the school system of Europe, Central Asia and North America: A compendium of good practice*. European Human Rights Education Association, OSCE, Unesco. www.hrea.org
- Feddes, A.R., Huijzer, A., Ooijen, I., en Doosje, B. (2019). *Fortress of Democracy: Engaging Youngsters in Democracy Results in More Support for the Political System*. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 25(2), 158–164. <https://doi.org/10.1037/pac0000380>
- Council of Europe. (2008). *White Paper on Intercultural Dialogue "Living together as equals in dignity"*. www.coe.int/dialogue
- Savater, F. (2009). *Vrijheid, Gelijkheid, Burgerschap: zakwoordenboek voor mensen van morgen*. Bijleveld, Utrecht.
- Tuinier, J.D. (2021). *Tekenen voor vrede: 100 manieren om de wereld mooier te maken*. Stichting Vredeseducatie, Utrecht.
- Tuinier, J.D. (2022). *DOEboek Burgerschap*. Stichting Vredeseducatie, Utrecht.
- Tuinier, J. D., & Visser, G. (2013). *Democratie onderzoeken in een Fort, een Fabriek en in een LAB: Achtergronden, doelen en uitgangspunten van de Interactieve Methodiek*. Utrecht, Stichting Vredeseducatie.
- Visser G. en Tuinier J.D. (1995, 1998, 2004). *De tolerantietest*. Stichting Vredeseducatie, Utrecht.

3. Educatieve doelstellingen

Na het voltooien van de Tolerantietest kunnen de deelnemers:

- in eigen woorden het begrip tolerantie omschrijven als de bereidheid om in vrede en harmonie samen te leven met mensen die andere meningen hebben of ander gedrag vertonen.
- voorbeelden van (in)tolerantie in relatie tot democratisch burgerschap geven.
- uitleggen dat tolerantie altijd gebonden is aan een situatie en altijd grenzen heeft.
- hun persoonlijke grenzen ten aanzien van tolerantie motiveren en ter discussie stellen.

4. Doelgroep en niveau

- Deelnemers vanaf 13 jaar in het jeugd- en jongerenwerk, onderwijs en volwasseneneducatie.
- Mensen die met jongeren werken of samenleven zoals: jongerenwerkers, leerkrachten, (groot)ouders en andere opvoeders.

De dilemma's in de Tolerantietest zijn niet gecompliceerd en zo opgesteld dat zij uitdagend zijn voor (jong)volwassenen met uiteenlopende achtergronden, contexten en leeftijden.

5. Hoe werkt de Tolerantietest?

Kenmerken

- De Tolerantietest meet de persoonlijke opvattingen en grenzen van de deelnemers ten aanzien van tolerantie in 15 realistische situaties.
- Elke deelnemer bepaalt de mate van tolerantie op een schaal tussen 0 en 150.
(0 = helemaal niet tolerant, 150 = zeer tolerant)
- Vervolgens beantwoorden de deelnemers individueel de vragen. Elke vraag krijgt een score en aan het eind blijkt of de deelnemers zich goed hebben ingeschat.
- Er is geen winnaar of verliezer in dit spel. In feite is de test het beste gemaakt als de geschatte score (bijna) gelijk is aan de eindscore. Deze deelnemers kennen zichzelf goed.

5.1. De Tolerantietest online als huiswerk/activiteit

- Vraag de deelnemers om de Tolerantietest te maken als huiswerk op de website:
<http://www.tolerancetest.eu>
- Laat de deelnemers hun certificaat met feedback printen en/of per mail naar de begeleider sturen voor een bepaalde datum.
- Het certificaat bevat de geschatte score, de eindscore, feedback op de score en maximaal twee stukjes feedback op twee dilemma's die met een 0 score zijn ingevuld.
- De feedback is open geformuleerd en we hebben geprobeerd 'moralisme' te vermijden. In de meeste gevallen wordt gewezen op de gevolgen van de keuze, voor andere mensen en voor de deelnemer zelf.
- De volgende opties kunnen bij de huiswerkopdracht gevoegd worden:
 - o Vraag de leerlingen te reflecteren op de feedback die ze kregen. Zijn ze het (on)eens met de feedback? Waarom wel of niet?
 - o Vraag de leerlingen een eigen vraag te maken gebaseerd op een echt dilemma (uit hun ervaring of omgeving), compleet met drie antwoord mogelijkheden en de volgende scores: 0 = intolerant, 5 = onverschillig, 10 = heel tolerant.

Dialogoog en Debat

- Houdt de doelstellingen van de Tolerantietest in gedachte:
 - o Het definiëren van tolerantie in eigen woorden.
 - o Voorbeelden van tolerantie kunnen geven vanuit democratisch burgerschap.
 - o Bewustwording dat tolerantie altijd gebonden is aan een specifieke context/situatie.
 - o De eigen grenzen van tolerantie benoemen in confrontatie met anderen.

- Stimuleer de deelnemers in het zoeken van de grenzen van tolerantie bij elkaar. Geef jongeren de ruimte om meningen te verduidelijken en stimuleer confrontatie
- Gebruik de LSD methode: Luisteren, Samenvatten, Doorvragen (zie bijlage 4 voor uitleg).
- De begeleider kan, nadat de scores van de test zijn vastgesteld, de deelnemers met de laagste en hoogste scores uitdagen met elkaar in gesprek te gaan.
- Zoals eerder gezegd, de scores op de verschillende antwoorden geven geen objectief beeld van wat moreel goed, beter of het beste is. Hierdoor is elk antwoord van deelnemers welkom.
- Ook de mening dat sommige vragen van de Tolerantietest absurd zijn, zijn mogelijk. Het kan zijn dat deelnemers het oneens zijn met de scores die werden toegekend.
- Op bepaalde vragen kan wat dieper ingegaan worden. Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat de twee uiterste meningen van deelnemers dichterbij elkaar komen. Dit betekent in ieder geval dat zij tolerant voor elkaar kunnen opbrengen.
- Probeer tijdens de discussie aan te geven dat tolerantie niet betekent dat je het eens bent met de waarden, meningen of gedrag van de ander. Mensen kunnen leren om elkaar te respecteren zonder elkaars meningen te delen. Je kunt zelfs bepaald gedrag of levensstijlen afkeuren en daarbij nog steeds tolerant zijn, hoewel hier natuurlijk grenzen aan zijn.
- Zijn er universele gronden om tolerantie te evalueren? Introduceer waarden vanuit religieuze opvattingen van verschillende groepen. Bespreek of deze waarden als universeel gezien kunnen worden.
- Introduceer vervolgens de fundamentele Europese rechten, of vraag leerlingen om deze in kleine groepjes uit te zoeken. Concludeer dat Europese waarden zoals vrijheid van meningsuiting, vrijheid van religie en van politieke opvatting en het verbieden van discriminatie gebaseerd zijn op wetten en regels van de staat.

5.2. Tolerantietest als groepsactiviteit

Met een korte introductie en een discussie naderhand moet 1 uur worden ingepland.

- Om de sfeer in de groep positief te beïnvloeden ten aanzien van het uitwisselen van persoonlijke meningen, kan voorafgaand aan de test een van de Energizers gebruikt worden (zie Bijlage 3).
- Zorg dat er een internetverbinding is en dat de test geprojecteerd kan worden op een groot scherm.
- Deel een score formulier uit met de volgende onderdelen (zie bijlage 1)
- Het verduidelijken van de term tolerantie en het bewust worden van onze associaties voorafgaand aan de test is zinvol. Gebruik het woordenboek om definities te vergelijken met de opvattingen in de groep.

- Geef de volgende instructies:
 - o Je gaat een Tolerantietest maken met 15 meerkeuze vragen.
 - o De tijd om over de verschillende keuzes na te denken is beperkt.
 - o Vlak voor ik naar de volgende vraag ga, geef ik een seintje.
 - o Lees de vraag voor jezelf en maak een keuze tussen A, B of C.
 - o Geef je EIGEN mening.
 - o Als je antwoord niet bij A, B, of C zit, geef dan het antwoord die er het dichtstbij zit.
 - o Je moet altijd een antwoord invullen.
 - o Zijn er nog vragen?
 - o Concentratie, we beginnen nu aan de test.

- Voor de meeste deelnemers is 1 minuut per vraag voldoende. Er is niet veel tijd voor overwegingen en twijfels. Het doel is immers om een eerste reactie uit te lokken.

- Tijdens de test is het niet de bedoeling dat er vragen worden gesteld en antwoorden worden gegeven.

- Vul als begeleider zelf op de internetversie van de Tolerantietest altijd antwoord A in. Anders verschijnt er geen volgende vraag. Vertel de deelnemers dat deze keuze niet de keuze van de begeleider is.

- Stop de Tolerantietest direct na de 15 vragen. Ga verder met het feedbackproces.

- Neem een korte pauze om eerste indrukken te verzamelen. Was het makkelijk of moeilijk?

- Vraag dan om concentratie en ga door met het scoreformulier. Vertel de deelnemers dat u de scores per vraag hardop leest en dat ze zelf de score die bij hun antwoord hoort kunnen invullen. De scores per vraag zijn te vinden in bijlage 2.

6. Verwerkingssuggesties

Afhankelijk van de duur van de activiteit of het project en de omstandigheden zijn er verschillende mogelijkheden om de doelen van de Tolerantietest te verdiepen.

Scores vergelijken

Pas nadat de scores zijn vastgesteld en de toelichting bij de scores zijn verwerkt, worden de vragen en antwoorden besproken. De testvragen, inclusief de eigen en andere scores, kunnen nog een keer doorgelopen worden. Tevens kunnen de eigen scores vergeleken worden met de scores van anderen.

Groepsgesprek

Stimuleer de deelnemers om in een gesprek met elkaar de grenzen van de tolerantie te verkennen. De scores geven geen objectief beeld van wat moreel goed, beter of het beste is. Daarom zijn alle opmerkingen en antwoorden van deelnemers welkom. Ook de opvatting dat sommige vragen onzinnig zijn, is welkom. De deelnemers kunnen het oneens zijn met de scoretoekenning van de test en de toelichtingen. Bijvoorbeeld door het aandragen van argumenten waardoor de grenzen anders komen te liggen.

De uitersten

De begeleider kan, nadat de scores zijn vastgesteld, de deelnemers met de laagste en de hoogste scores om een toelichting vragen. Er kan eerst vastgesteld worden of zij zichzelf vooraf juist ingeschat hebben. Vervolgens kunnen één of meer vragen nader bekeken worden. Wellicht dat de twee uitersten, naarmate de situatie concreter wordt, dichter bij elkaar komen. Het hangt immers af van de interpretatie van de vraagstelling en de eigen ervaringen. Hier is ook enige relativering op zijn plaats omdat het hier niet gaat om een wetenschappelijk onderzoek.

Normen en waarden

Probeer al pratend vast te stellen dat tolerantie niet betekent dat je het eens bent met de normen en waarden van de ander. Mensen kunnen leren respect voor anderen te hebben, zonder zich met hen te vereenzelvigen. Maar ook daar zijn grenzen aan. Concludeer dat tolerantie in z'n algemeenheid niet bestaat maar dat het altijd gekoppeld is aan omstandigheden als: tijd, plaats en humeur.

Scoretoekenning

Laat de deelnemers commentaar geven op de scoretoekenning. In de praktijk zal blijken dat er niet eenduidig over wordt gedacht. Waar de één 10 punten toe zal kennen, kent de ander 0 punten toe.

Het gesprek zal ongetwijfeld gaan over de vraag of het toestaan van intolerantie, verdraagzaam is. Betrek in het gesprek als het zinvol is begrippen als vrijheid van meningsuiting en discriminatie.

Zelf een test maken (thuiswerkopdracht)

Het is boeiend en leerzaam om met de deelnemers als verwerking een eigen test te maken. Ze ervaren dan zelf hoe 'ingewikkeld' het is om een situatie van tolerantie te formuleren en van scores te voorzien. Deze activiteit leent zich goed voor een thuisopdracht. Individueel of in tweetallen maken de deelnemers een vraag met drie antwoordmogelijkheden met de scores 0, 5 en 10. Vervolgens wordt van deze vragen een nieuwe test samengesteld, ingevuld en besproken. De test leent zich wellicht ook voor publicatie in de school- of buurtkrant.

Op een lijn van 0 tot 150 schat ik mijzelf in op:

0 = helemaal niet tolerant

150 = zeer tolerant

Antwoord	A	B	C	
Vraag				SCORE
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
Totaal				

De uitkomst van de Tolerantietest was:

Antwoord	A	B	C
Vraag			
1.	0	10	5
2.	0	5	10
3.	0	10	5
4.	5	10	0
5.	0	10	5
6.	5	0	10
7.	5	10	0
8.	10	5	0
9.	5	0	10
10.	0	10	5
11.	0	10	5
12.	5	0	10
13.	10	5	0
14.	10	0	5
15.	5	0	10

Energizer 1. Het tolerantievierkant

Tolerantie, vrijheid en democratie zijn het resultaat van mensenwerk, dat elke dag om onderhoud vraagt. Dit vereist veel inzet en energie. Soms verdwaal je in het donker en kun je alleen proberen er maar het beste van te maken. In deze werkvorm gaan enkele paar geblinddoekte deelnemers een dik touw in een vierkant neerleggen zonder te praten. Ze oefenen zo in samenwerken en naar elkaar luisteren.

Tijdsduur

15 minuten

Materiaal

- Een dik lang touw van ten minste 4 meter lang, waarvan het begin en einde zijn vast gemaakt.
- 7 blinddoeken.

Beschrijving

- De deelnemers staan in een cirkel met het touw in het midden.
- 7 deelnemers zijn geblinddoekt. Na het startsein proberen ze samen een vierkant te leggen van het touw.
- Alle deelnemers hebben het touw de hele tijd vast. Slechts enkele seconden mogen handen verwisseld worden.
- Ze proberen een vierkant te maken van 1 bij 1 vierkante meters, zonder te praten.
- Wanneer ze denken dat het is gelukt mogen ze het resultaat bekijken.
- Bespreek de resultaten en het proces. Was het moeilijk? Zijn er verschillende manieren om dit aan te pakken?
- Nam iemand de leiding? Hoe werd hier door andere deelnemers op gereageerd?
- De andere deelnemers mochten het groepje niet helpen terwijl ze bezig waren. Nu komen zij aan de beurt om het te proberen.

Energizer 2. Ondersteboven

Democratie kan niet slagen wanneer burgers niet bereid zijn om samen te werken. Zelf wanneer je de ander niet mag of het helemaal niet eens bent met zijn of haar opvattingen of levensstijl. Wanneer alle deelnemers bereid zijn om te praten, te luisteren en samen te werken, zal dat een tolerante en vreedzame samenleving versterken. In deze werkvorm moeten de deelnemers heel sterk samenwerken om de opdracht uit te kunnen voeren.

Tijdsduur

15 minuten

Materiaal

Een vloerkleed van tenminste 2 bij 2 meter.

Beschrijving

Spreek het vloerkleed glad uit op de grond.

- Verdeel de deelnemers in groepen van 8.
- Eén groep neemt plaats op het kleed.
- Ze krijgen de opdracht om het kleed om te draaien zonder dat iemand de vloer aanraakt.

- Dus tijdens het draaien blijven alle 8 deelnemers op het kleed.
- Met meer kleden kunnen meer groepen de opdracht tegelijkertijd uitvoeren.
- Welke groep is het snelst?
- Kiezen de deelnemers een speciale benadering om de opdracht uit te voeren?
- Is er iemand die de leiding neemt?
- Hoe gaan de deelnemers om met conflicten?

Energizer 3. Empower!

Eenheid maakt macht, is een bekend gezegde. In het algemeen heeft een groep meer impact en invloed dan een individu. Met deze werkvorm ervaren we de kracht van alle individuen in een groep. De deelnemers kunnen de kracht van vertrouwen ervaren.

Tijdsduur

15 minuten

Beschrijving

- De deelnemers gaan in een kring staan met de gezichten naar elkaar toe.
- Ze strekken hun armen uit op schouderhoogte en duwen hun handen tegen die van de deelnemers aan de linker- en rechterkant.
- Iedereen leunt nu tegen elkaars handen.
- Iedereen leunt nu langzaam naar voren en duwt hard tegen elkaars handen.
- De voeten blijven staan.
- De kring van handen vangt iedereen op.
- Laat de kring zo even staan om de kracht van elkaar te voelen.
- Zeg: wij geven elkaar kracht!
- De groep herhaalt dit hardop.
- Doe dit drie keer en roep steeds harder.

Energizer 4. Laat elkaar niet vallen!

Deze werkvorm is een variant op energizer 3. De deelnemers kunnen ontdekken dat kracht niet alleen in iedere individu zit, maar juist ook in een groep. Deelnemers leren de kracht van de groep te gebruiken en op elkaar te vertrouwen.

Tijdsduur

15 minuten

Beschrijving

- De deelnemers maken een kring met de gezichten naar buiten gericht. Ze staan dus met de ruggen naar elkaar toe.
- Ze strekken hun armen op schouderhoogte en pakken de polsen van hun linker en rechter buurman/vrouw.
- Iedereen leunt nu langzaam naar voren en houdt elkaars polsen goed vast.
- De voeten blijven staan.
- De deelnemers houden elkaar vast.
- Laat de kring zo even staan om de kracht van elkaar te voelen.
- Zeg: wij laten elkaar niet vallen! De groep herhaalt dit hardop.
- Doe dit drie keer en roep steeds harder.

Bij effectieve gesprekstechnieken gaat het in de basis om drie kernwoorden:

- Luisteren
- Samenvatten
- Doorvragen

Kortweg de LSD-formule.

Luisteren

Luisteren doe je niet alleen met je oren, maar met je hele lichaam. Door je lichaamshouding laat je de ander zien dat je geïnteresseerd bent in wat hij te zeggen heeft.

Een goede luisteraar let aandachtig op wat de ander te zeggen heeft.

Aandachtspunten zijn:

- de woorden (wat zegt iemand letterlijk?)
- de manier waarop de ander de woorden uitspreekt (toon, volume, kracht)
- de lichaamstaal (houding, gebarentaal, gezichtsexpressie)

Samenvatten

Heeft de ander zijn betoog afgerond, dan vat je het samen in je eigen woorden. Door samen te vatten, check je of je de boodschap goed hebt begrepen. Is dat niet het geval, dan geef je de ander de gelegenheid aan te vullen of te corrigeren. Samenvattingen geven een gesprek structuur.

Voorbeeld samenvatting:

"Als ik je goed heb begrepen, vind jij dat"

"Je zegt dus dat ..."

Doorvragen

Speur naar aanknopingspunten om door te vragen. Wees alert op vaagheden, subjectieve uitlatingen, aannames, algemene waarheden en formuleringen met 'moeten' of 'kunnen'. Deze taalpatronen verhullen vaak waardevolle informatie. Let op wat de ander zegt en op wat hij niet zegt. Zo krijg je meer informatie los.

Colofon

De Tolerantietest is een vernieuwd project van de Stichting Vredeseducatie, dat in het verleden in vele uitvoeringen is uitgebracht. In 2010 verscheen de Tolerantietest op internet in samenwerking met Commission for Protection against Discrimination in Bulgarije, CIG - Commission for Citizenship and Gender Equality in Portugal en Consorcio Intermunicipal del Pacto Territorial por el Empleo del Valle del Vinalopó en IES Monastil, Spanje. Deze internationale versie werd medegefinancierd door het Europese Jeugdfonds Youth in Action.

Concept en samenstelling

Jan Durk Tuinier

Met dank aan

Geu Visser

Digitaal ontwerp

Stephan Oexman (Oexmedia)

Beelden

Openingsbeeld shutterstock_2097419497

V-LAB Express Anna van Kooij

Reacties en informatie:

Stichting Vredeseducatie

Tel: 06 – 83 83 33 58

E-mail: vrede@xs4all.nl

Internet: www.vredeseducatie.nl

De Tolerantietest is financieel mogelijk gemaakt door Ars Donandi: Vredesfonds en het Sophie Booy barones van Randwijck fonds, de Stichting Wiesenthalfonds en particuliere donaties.

Sophie Booy - barones van Randwijck fonds + Ars Donandi

Vredesfonds + Ars Donandi

Spreekkoren in het stadion, strenge grenscontroles, het verbranden van heilige boeken, etnisch profileren, racistische moppen en inburgeringscursussen voor nieuwe Nederlanders.

Deze thema's staan centraal in de Tolerantietest, die de discussie over de grenzen van tolerantie wil stimuleren. Deelnemers vanaf 13 jaar verdiepen zich in maatschappelijke dilemma's, maken een keuze uit drie mogelijke oplossingen en ontvangen commentaar op hun score.

Een uitdagend middel voor onderwijs, jeugdwerk en voor mensen die willen nadenken over tolerantie. De Tolerantietest kan online en offline worden verwerkt, individueel en in groepen van 2 tot 200.

